

RAAP België - Rapport 103

**De Vijverbeek
Oostrozebeke**

Archeologienota Archeologisch Vooronderzoek
Programma van Maatregelen
Bureauonderzoek – 2017F186
Landschappelijk booronderzoek – 2017F336
Waarderend archeologisch booronderzoek – 2017G259

R A A P

**Nazareth
2017**

Colofon

Opdrachtgever: Provincie West-Vlaanderen

Titel: De Vijverbeek
Archeologienota Archeologisch Vooronderzoek
Programma van Maatregelen
Bureauonderzoek - 2017F186
Landschappelijk booronderzoek – 2017F336
Waarderend archeologisch booronderzoek – 2017G259

Status: definitief

Datum: 7 september 2017

Auteur: R.A.C. Kroes, N. Vanholme, L. Soens (Geosonda), M. Van de Vijver

Projectbegeleiding: C. Ryssaert

Kaartvervaardiging: B. Vermeulen, N. Vanholme

Projectcode: 2017F186

Raaproject: OOVII01

Erkend archeoloog: RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154)

Bewaarplaats documentatie: RAAP België,
Steenweg Deinze 72,
9810 Nazareth

Bevoegd gezag: agentschap Onroerend Erfgoed

RAAP België BVBA
Steenweg Deinze 72
9810 Nazareth
telefoon: 09/311 56 20 - 0498/44 16 99
E-mail: raap@raap.be

© RAAP België bvba, 2016

RAAP België aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

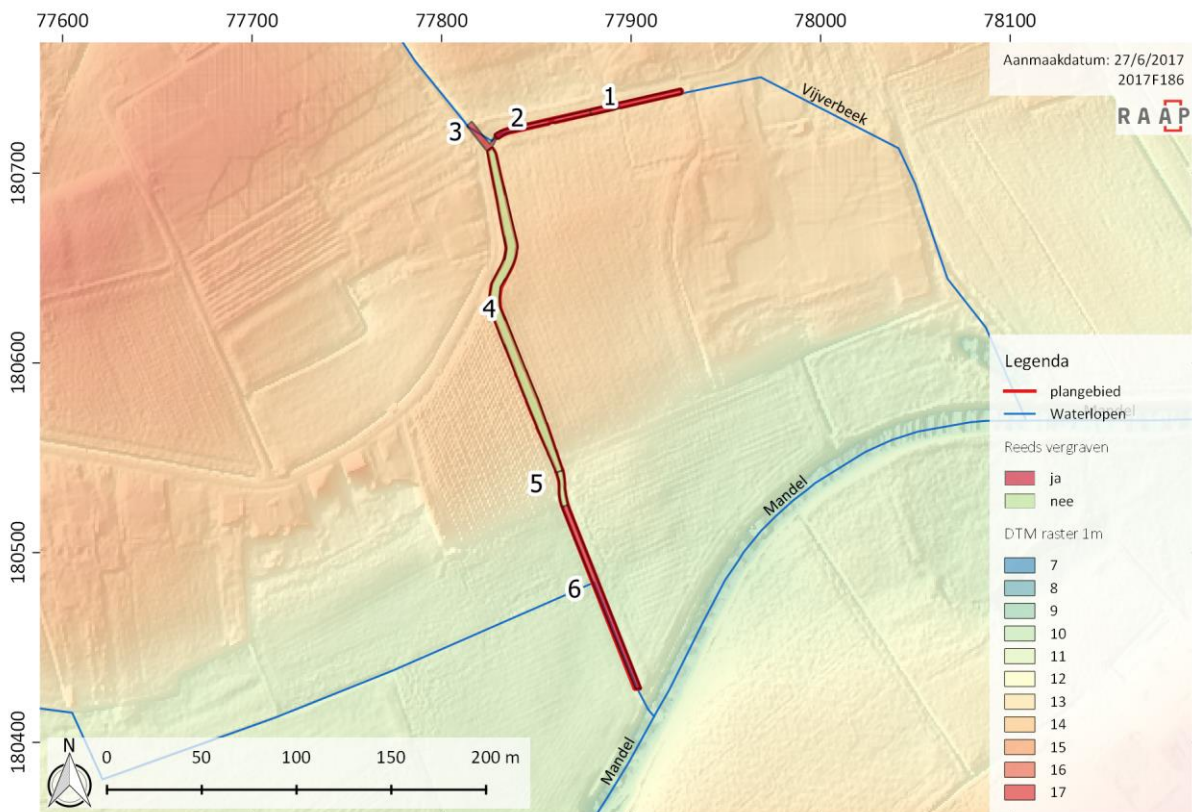
1 Gemotiveerd advies

1.1 De volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Het archeologische vooronderzoek werd volledig uitgevoerd. In eerste instantie bestond het uit een bureauonderzoek. De resultaten hiervan waren niet voldoende om een gefundeerde uitspraak te doen over de eventuele aan- of afwezigheid van een archeologische vindplaats, voornamelijk naar steentijdvindplaatsen toe. Daarom werd het bureauonderzoek aangevuld met een landschappelijk booronderzoek om een beter inzicht te krijgen in de bodemopbouw, en in te schatten of er al dan niet vindplaatsen van jagers-verzamelaars aanwezig kunnen zijn binnen het plangebied. Voor een beperkte zone bleek dit inderdaad het geval te zijn. Binnen deze zone werd er een waarderend archeologisch booronderzoek uitgevoerd, waarvan de resultaten toelaten een gemotiveerd advies op te stellen, en de beslissing te maken om geen verder onderzoek te adviseren.

1.2 De aan-/afwezigheid van een archeologische site

Aan de hand van de bureaustudie konden een aantal zones afgebakend worden waar er reeds een verstoring aanwezig is, en waar er dus geen archeologische vindplaatsen meer verwacht worden (figuur 1). Voor zones 4 en 5 kan dit niet uitgesloten worden.

figuur 1 Aanduiding van de zones waar aan de hand van de bureaustudie geen verstoring aanwezig is. Aangezien de topografische ligging is er enkel in zone 4 een grote kans op steentijdconcentraties (www.geopunt.be) (schaal 1:4000).

Op zone 5 werd geen verder onderzoek uitgevoerd na de bureaustudie, gezien het om de steilrand gaat, en de kans zeer klein werd ingeschat dat hierop vindplaatsen aanwezig zijn. Na afloop van een landschappelijk booronderzoek in zone 4, werd een deel daarvan geselecteerd om ook waarderende

archeologische boringen uit te voeren. De resultaten van dat onderzoek laten echter niet toe een vuursteenconcentratie te identificeren ter hoogte van het projectgebied. Het onderzoek en de interpretatie van vondsten in een smal, lineair tracé is omwille van de beperkte ruimtelijke context vaak moeilijk. Maar aangezien er onmiddellijk in een vrij dicht grid van 5 x 6m werd geboord, is de afwezigheid van vondsten in de meeste boringen sprekend.

1.3 Impactbepaling

Voor zone 4 en 5 die nog niet eerder verstoord bleken te zijn, worden volgende ingrepen gepland:

° Zone 4: In deze zone wordt een **nieuwe uitgraving** voorzien van 194 m lang met een breedte van 6,5 m aan de top en 1 m breed aan de bodem met een diepte van circa 2 m (figuur 2).

° Zone 5: Om **het microreliëf**, nl. de terrasrand, te kunnen overbruggen, wordt gekozen om te werken met lokale vervallen om het **hoogteverschil van ca. 2 m** naar de Mandelvallei op te vangen. Dit wordt uitgevoerd in een **steenbestorting** die ook toelaat dat vismigratie nog mogelijk is. Het betreft een circa 12,5 m lang tracé met dezelfde breedte- en diepteafmetingen (figuur 3).

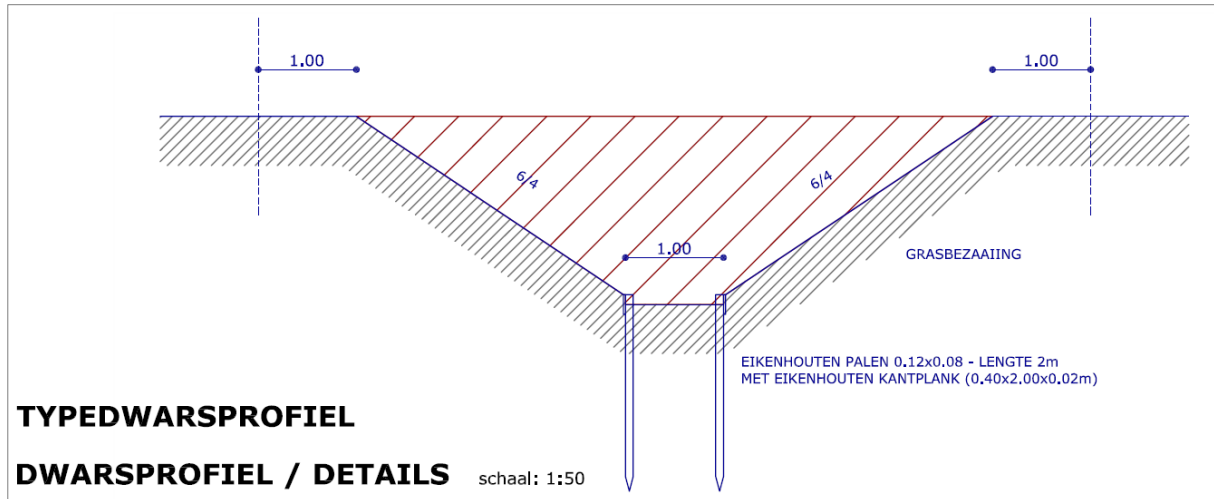
Deze ingrepen zullen nefast zijn voor eventueel aanwezige archeologische vindplaatsen.

Gezien de smalle strook waar verstoring zal plaatsvinden, is de kans dat er sporenvindplaatsen zullen worden aangetroffen, en deze duidelijk kunnen worden geïnterpreteerd en in een ruimer kader kunnen worden geplaatst, bijzonder klein. Uit de wijdere omgeving zijn bewoningsresten uit alle archeologische periodes gekend, maar deze concentreren zich doorgaans op verder van de Mandel verwijderde gronden. Daarom wordt de kans op sporenvindplaatsen uit de archeologische periodes van na de steentijd als zeer klein ingeschat. Voor deze periodes wordt de potentiële kennisvermeerdering als zeer klein beschouwd, waardoor er voor dit type vindplaatsen geen verdere maatregelen worden opgelegd.

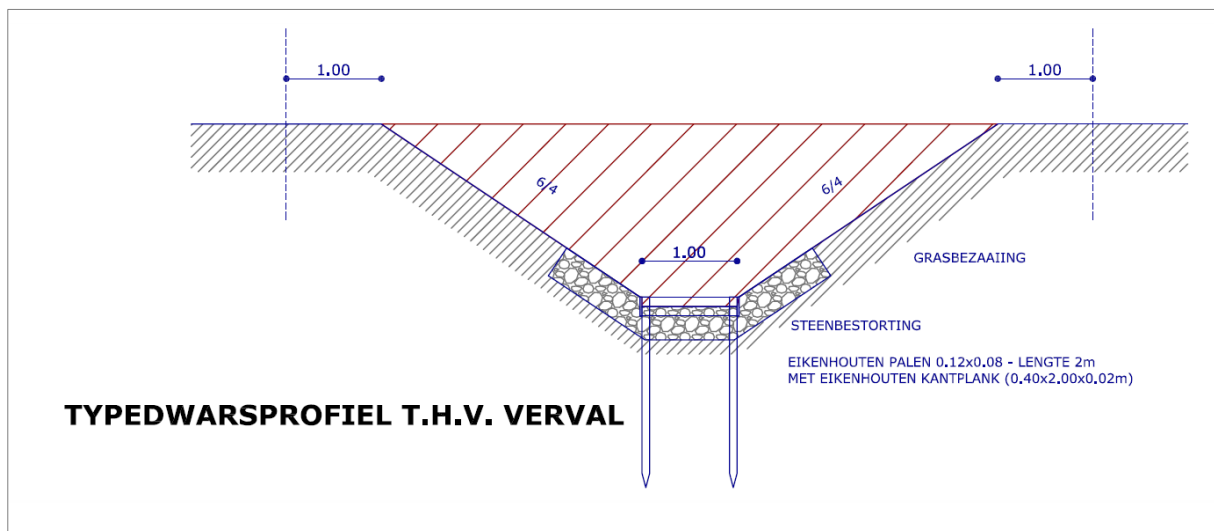
Voor steentijdvindplaatsen ligt de situatie anders:

De omvang van de te verwachten sites varieert van een enkel jachtkamp van enkele vierkante meters tot enkele honderden vierkante meters. Studie naar oppervlaktecriteria voor steentijdvindplaatsen wijzen dat de kleinste concentraties een diameter hebben van 5 tot 6m.¹ Met een breedte van de gracht van 6,5m is het dus mogelijk dat een dergelijke concentraties wordt aangesneden.

¹ Dit was alvast het geval voor Mesolitische sites uit Verrebroek (Crombé et al. 2003), Doel (Noens et al. 2005; Jacobs et al., 2007) en in de Kempen (Depraetere et al., 2007).
Met dank aan Y. Perdaen voor de toelichting.

figuur 2 Doorsnede van de gracht in zone 4 en 6. (West-Vlaanderen, Dienst waterlopen).

figuur 3 Doorsnede van de gracht in zone 5 (West-Vlaanderen, Dienst waterlopen)

1.4 Waardering van de archeologische site

Voor zone 4 is er na afloop van het bureau- en landschappelijke booronderzoek sprake van een hoge verwachting op het aantreffen van vondstenconcentraties van bewoning/kampementen uit de periode van de jager-verzamelaars (laat-paleolithicum en mesolithicum).

De relatief grote trefkans voor steentijdvindplaatsen hangt nauw samen met de specifieke geografische ligging: ten noorden van de terrasrand (zone 4) op de linkeroever van de Mandel is een onafgedekt, intact landschap aanwezig bestaande uit een terrasrest van de rivierlakte uit het Weichseliaan. Op de steilrand zelf (zone 5) is de kans eerder klein dat hier vindplaatsen zullen aanwezig zijn. Gezien de landschappelijke geschiedenis – het gebied is na de laatste ijstijd niet door latere sedimentatie afgedekt – kunnen vondsten vanaf maaiveld voorkomen en in ieder geval in onverstoorde context vanaf de onderzijde van de ploeglaag. De gaafheid kan – gezien het gebruik als landbouwgrond – goed zijn. De conservering zal zich – gezien de hogere en vooral drogere ligging van

het gebied - beperken tot niet-organische materialen. Vondstprospecties in de onmiddellijke omgeving hebben reeds de aanwezigheid van steentijdvindplaatsen duidelijk aangetoond.

Het waarderende archeologische booronderzoek leverde slechts twee positieve stalen op van de 69 die genomen werden (drie stalen per boring). Het gaat om een fragmentje aardewerk dat minstens laat-middeleeuws is of jonger, en een chip in vuursteen. Omwille van de aanwezigheid van natuurlijk voorkomend vuursteen is enige voorzichtigheid geboden bij deze interpretatie. Aangezien er onmiddellijk in een dicht grid van 5 x 6m werd geboord, is de afwezigheid van steentijdvondsten in de andere boorpunten relevant. De resultaten laten in ieder geval niet toe om te stellen dat er een vuursteenconcentratie aanwezig is. Mogelijk wijst dit ene fragment op een nabij gelegen vindplaats. Of werd het door menselijke (verploeging) en natuurlijke (bioturbatie, inspoeling) processen verplaatst.

Op basis van het archeologisch booronderzoek wordt de archeologische verwachting bijgesteld naar laag, en dit voor het volledige projectgebied. Er wordt dan ook naar vindplaatsen van jagers-verzamelaars toe geen verder onderzoek meer voorgesteld, gezien de potentiële kennisvermeerdering ook te laag wordt ingeschat.

2 Programma van maatregelen

Gezien er geen verdere maatregelen voorzien worden, is er geen Programma van Maatregelen nodig.

Ondanks dat er geen verdere maatregelen voorzien zijn, wordt er wel gewezen op de meldingsplicht die geldt bij de vondst van een roerend of onroerend goed met archeologische erfgoedwaarde, zoals deze omschreven wordt in Artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Dit geldt voor vondsten gedaan buiten de context van archeologisch vooronderzoek, archeologische opgravingen, of gebruik van een metaaldetector.

3 Bibliografie

CROMBÉ P., PERDAEN Y. & SERGANT J., 2003: The wetland site of Verrebroek (Flanders, Belgium): spatial organisation of an extensive Early Mesolithic settlement. In: LARSON L., KINDGREN H., KNUTSSON K., LOEFLER D. & ÅKERLUND A. (eds.), *Mesolithic on the Move. Papers presented at the Sixth International Conference on the Mesolithic in Europe*, Stockholm 2000, 205-215.

DEPRAETERE D., DE BIE M. & VAN GILS M., 2007: Opgraving van de vroegmesolithische locus 7 te Meer-Meirberg (prov. Antwerpen), *Notae Praehistoricae* 27, 83-87.

JACOBS, J. NOENS, G. & CROMBÉ PH., 2007. Onderzoek van een vroegmesolithische concentraties te Doel-Deurganckdok (ZoneJ/L, concentraties 2). *Notae Praehistoricae* 27. 75-81.

NOENS G., BATS M., CROMBÉ P., PERDAEN Y. & SERGANT J., 2005 : Doel-Deurganckdok: typologische en radiometrische analyse van een Vroegmesolithische concentratie uit de eerste helft van het Boreaal..., *Notae Praehistoricae* 25, 91-101.